

Hrvatsko društvo za akupunkturu Hrvatskoga liječničkog zbora

Maja Mustać¹✉

¹ Ambulanta za liječenje boli, Opća županijska bolnica Vinkovci

Naših prvih 45 godina

Hrvatsko društvo za akupunkturu tijelo je Hrvatskoga liječničkog zbora, a bavi se edukacijom i promocijom medicinske akupunkture kao znanstveno dokazane metode liječenja koja ima jasno definirane indikacije i neosporno mjesto u liječenju. Stručno društvo je član i Međunarodnog vijeća za medicinsku akupunkturu (ICMART) čiji je cilj demistificirati akupunkturu pomoću znanstvenih istraživanja koja imaju svrhu utvrditi učinkovitost i mehanizme djelovanja akupunkture te utvrditi indikacije za akupunkturu temeljene na dokazima.

Budući još uvijek ima mnogo kolega liječnika i ljudi koji akupunkturu svrstavaju u alternativno liječenje, a da nisu upoznati s metodama koje akupunktura koristi i znanstvenim osnovama na kojima počiva, željeli bismo malo približiti ovu drevnu i učinkovitu metodu.

Pojam akupunkture pokriva široko područje koje se proteže od drevne medicinske povijesti do najnaprednije suvremene neurofiziologije. Akupunktura je kao sastavni dio tradicionalne kineske medicine (TKM) nastala najvjerojatnije u Kini, prema nekim izvorima čak prije 2500. godine p.n.e, a pored akupunkture TKM se bavila primjenom biljnih, životinjskih i mineralnih pripravaka, dijetnom prehranom, manualnim tehnikama masaže i tjelovježbom.

Liječenje akupunkturuom i TKM-om usmjereno je prvenstveno na prepoznavanje poremećaja kada se oni tek jave tako da njihovim ispravljanjem možemo spriječiti razvoj bolesti – preventivno djelovanje, odnosno kada bolest već nastane liječimo čovjeka i bolest ili ako to nije moguće pokušamo smanjiti i zaustaviti daljnje širenje bolesti i oštećenje organizma. Liječenje se provodi umetanjem iglica u specifična mjesta na tijelu koje dovode do pokretanja elektromagnetskog impulsa i stimuliranja izlučivanja transmitera, hormona i drugih medijatora koji u lokalnom ili udaljenom dijelu tijela iniciraju postizanje homeostaze u organizmu. Osim na cijelom tijelu može se provoditi i na mikrosistemima (hologramskim prezentacijama tijela) poput najpoznatije uške, ali i stopala, šaka i slično.

Akupunktura kakvu poznajemo danas počela se širiti Europom početkom 20. stoljeća, a najveći doprinos i zaslugu za to ima djelo *Kineska akupunktura* francuskog diplomata i priznatog liječnika TKM-a Souliéa de Moranta. U Drugome svjetskom ratu 1943. godine osnovano je prvo društvo za akupunkturu u Francuskoj, a poslije rata 1946. i prvo međunarodno društvo.

WHO – Svjetska zdravstvena organizacija priznala je 1979. godine akupunkturu kao sigurnu, efikasnu, znanstveno utemeljenu, ekonomičnu metodu liječenja i napravila prvi popis znanstveno priznatih indikacija za primjenu akupunkture u liječenju. Ta lista, koja je 1979. godine imala samo četiri apsolutne indikacije, danas se proširila na sve grane medicine i pokriva većinu poznatih bolesti i simptoma.

Te iste 1979. godine u Zagrebu je osnovano Hrvatsko društvo za akupunkturu kao stručno društvo Hrvatskoga liječničkog zbora te ćemo se osvrnuti na važne

✉ Adresa za dopisivanje:

Maja Mustać, dr. med., Ambulanta za liječenje boli, Opća županijska bolnica Vinkovci; e-pošta: blaise676@gmail.com

trenutke u njegovu postojanju, posebno zato što smo iznimno ponosni na tradiciju i dosadašnji rad našeg Društva.

Iako je nekoliko liječnika donijelo prva znanja i vještine iz Kine, utemeljiteljem hrvatske akupunkture slobodno se može smatrati prof. dr. sc. Milan Ferković, dr. med., specijalist neuropsihijatrije. On je u Kini, zajedno s Milanom Tapalovićem, dr. med., neuropsihijatrom i Dragom Hajčićem, dr. med., fizijatrom, na Sveučilištu tradicionalne kineske medicine stekao znanja i vještine primjene akupunkture te su po povratku s edukacije osnovali Hrvatsko društvo za akupunkturu Hrvatskoga liječničkog zbora i Zagrebačku školu akupunkture. Profesor Ferković, u suradnji s dr. Milanom Tapalovićem, napisao je i prvu knjigu o akupunkturi na hrvatskom jeziku 1980. godine, a potom i prvi udžbenik iz akupunkture pod nazivom *Akupunktura*; u sljedećim godinama izdao je još dvije knjige sa sličnom tematikom: *Klinička akupunktura* i *Kineska mikromasaža*. Profesori su svoje znanje nesebično dijelili s drugim kolegama tako da je službeno edukaciju za bavljenje akupunkturu prošlo mnogo liječnika iz Hrvatske i inozemstva.

Sljedeća generacija liječnika koji su naučili i savladali tehnike liječenja akupunkturu, tada još uvijek na sveučilištima u Kini, bili su mr. sc. Krunoslav Reljanović, dr. med., mr. sc. Jasna Lukić Nagy, dr. med. i doc. dr. sc. Nebojša Lazić, dr. med.

Hrvatsko društvo za akupunkturu pristupilo je članstvu u ICMART-u na čelu s predsjednicom Društva dr. Jasnom Lukić Nagy, koja je i zaslužna za održanje i redovan rad Društva za vrijeme Domovinskog rata. Edukacija je znatno unaprijeđena 2006. godine, uvođenjem većeg broja sati nastave te kontinuiranim održavanjem jednogodišnjih tečajeva kroz koje su se savladavale osnove akupunkture.

Novu dimenziju razvoju akupunkture u Hrvatskoj donosi dr. Krunoslav Reljanović usavršavajući svoje znanje u Francuskoj gdje uči aurikuloterapiju i aurikulomedicinu od prvih učenika dr. Paula Nogiera, osnivača francuske škole aurikulomedicine i aurikuloterapije, te u Austriji (prof. J. Bischof), SAD-u (prof. J. Helms), Australiji (Yamamoto), Engleskoj i po cijelom svijetu od najboljih stručnjaka u svom području i nova znanja donosi u Hrvatsku unaprjeđujući do tada korištene metode akupunkture. Kao sljedeći predsjednik Hrvatskog društva za akupunkturu zaslužan je za daljnje poboljšanje edukacije u našoj zemlji, osobito uvođenje i promoviranje obvezne praktične nastave te međunarodnu suradnju, prvenstveno s njemačkim i američkim društvima za akupunkturu, gdje je deset godina sudjelovao u edukaciji i praktičnoj nastavi iz akupunkture na Sveučilištu *Ludwig Maximilians* u Münchenu, kao i na Sveučilištu *Harvard* u Cambridgeu. Zbog svojih zasluga u edukaciji i radu društva danas je počasni predsjednik Hrvatskog društva za akupunkturu.

S posebnim veseljem ističemo da je naš program edukacije prepoznat i od strane ICMART-a, zbog čega smo dobili veliko priznanje 2010. godine. Naime, tadašnji predsjednik Hrvatskog društva za akupunkturu dr. Krunoslav Reljanović kao član znanstvenog vijeća ICMART-a 2010. godine na svjetskom kongresu u Rigi (Latvija) prezentirao je naš program edukacije pred znanstvenim vijećem. Program je zadovoljio postavljene kriterije te je prepoznat i prihvaćen kao jedan od mogućih modela edukacije liječnika iz medicinske akupunkture i ušao je u Leksikon edukacijskih programa ICMART-a, što je bilo veliko priznanje, ali i poticaj za daljnje unaprjeđenje!

ICMART – *International Council of Medical Acupuncture and Related Techniques* danas je najpoznatija međunarodna organizacija koja se bavi medicinskom akupunkturu. Osnovana je 1983. godine u Beču i okuplja oko 35.000 liječnika širom svijeta te svake godine organizira međunarodne kongrese sa svrhom razmjene i unaprjeđenja znanja i iskustava iz medicinske akupunkture baziranog na

znanstvenim istraživanjima. Hrvatsko društvo za akupunkturu jedan je od oko 90 članova ICMART-a.

Hrvatsko društvo za akupunkturu, kao i ICMART, zagovornik je medicinske akupunkture koja zastupa standarde zapadne medicine u teoriji, praksi i istraživačkom radu. Ona se bazira na tradicionalnim korijenima i zalaže se za etično i konstruktivno istraživanje s primjenom koncepta *evidence-based* medicine, a razmatra pitanje učinkovitosti, sigurnosti akupunkture i pridruženih tehnika. Definira se na sljedeći način: „Zapadna medicinska akupunktura, znanstvena akupunktura ili suvremena akupunktura je terapijski modalitet koji uključuje umetanje tankih iglica; to je adaptacija kineske akupunkture korištenjem trenutačnih znanja anatomije, fiziologije i patologije i principa medicine bazirane na dokazima. Poznati modeli djelovanja uključuju lokalne aksonske reflekse, segmentalnu i ekstrasegmentalnu neuromodulaciju i ostale učinke na centralni živčani sustav.“ (White A. Western medical acupuncture: a definition. *Acupunct Med.* 2009;27:33–5.)

Danas postoje brojni znanstveni dokazi koji potvrđuju mogućnost liječenja akupunkturoom u svim granama medicine i dokazuju korist za neke teško rješive zdravstvene tegobe, a svakodnevno se objavljuju novi radovi o akupunkturi, što govori o njenoj sve većoj upotrebi u praksi.

Pregledi literature pokazuju da je samo od 1975. objavljeno više od 10.000 randomiziranih kontroliranih studija o akupunkturi, a od 2000. do 2020. objavljen je 2.471 sistemski pregledni članak o akupunkturnoj terapiji na *Web of Science* i taj se broj godišnje i dalje povećava.

Službeni je stav našega stručnog društva da se ograđuje od primjene akupunkture u smislu duhovne, filozofske ili energetske medicine te zastupamo mišljenje da akupunkturu u Hrvatskoj mogu primjenjivati samo educirani doktori medicine i doktori dentalne medicine primjenjujući suvremene medicinske principe i tehnike uz rad samo s iglama za jednokratnu upotrebu, a nakon što steknu dobra teoretska i praktična znanja kroz barem 300 sati nastave te potom nastave kontinuiranu edukaciju, jer se akupunktura sastoji od niza tehnika i zahtijeva cjeloživotno učenje. Liječnici koji primjenjuju medicinsku akupunkturu moraju poznavati indikacije i kontraindikacije, svoje ovlasti i granice za primjenu akupunkture.

Zakonski je djelatnost akupunkture regulirana od 2020. godine Pravilnikom o normativima i standardima za obavljanje zdravstvene djelatnosti (NN 52/2020-1048, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_52_1048.html) i definira uvjete za obavljanje akupunkture u ambulantama obiteljske (opće) medicine i specijalističkim ambulantama.

Program edukacije koju predlaže HDA prihvaćen je 2023. godine od strane Glavnog odbora Hrvatskoga liječničkog zbora i Ministarstva zdravstva.

U budućnosti su ciljevi Hrvatskog društva za akupunkturu na čelu sa sadašnjom predsjednicom Majom Mustać, dr. med., da osiguramo kvalitetnu i sigurnu primjenu akupunkture u svakodnevnoj liječničkoj praksi uz uspostavljenu zakonsku regulativu. Zalažemo se za primjenu medicinske akupunkture od strane dobro educiranih liječnika kroz komplementaran pristup pacijentu, jer u zajedničkom i međusobno nadopunjavajućem pristupu zapadne medicine i medicinske akupunkture nalazimo najveću dobrobit za pacijenta. Također nastojimo pratiti što se novo zbiva na znanstvenoj sceni u području akupunkture i to integrirati s tradicionalnim znanjem iz akupunkture.

Dobri rezultati, ekonomičnost, smanjeni unos lijekova, prvenstveno analgetika, i poboljšanje funkcionalnog statusa daju akupunkturi mjesto u zapadnoj medicini, a njeni rezultati, objektivni i subjektivni, trebaju i dalje biti stručno valorizirani.

Želja nam je da u skoroj budućnosti medicinska akupunktura postane redovni predmet na Medicinskom fakultetu, gdje i spada, jer će samo pravovremenim započinjanjem učenja akupunktura biti moguće shvatiti njezine mehanizme i mogućnosti i koristiti je u svakodnevnom radu na ispravan način, za dobrobit naših pacijenata.

Zadovoljstvo nam je za 45. godišnjicu našeg Društva najaviti prvi Hrvatski kongres iz akupunktura s međunarodnim sudjelovanjem u travnju 2024. godine. Očekujemo dolazak naših kolega liječnika koji se bave akupunktura iz 18 zemalja svijeta. To će nam pružiti mogućnost razmjene znanja i iskustava iz područja akupunktura i jačanje postojeće međunarodne suradnje.

